

INFORMATOR

O POWSZECHNEJ SAMOOBRONIE LUDNOŚCI

Ogólna charakterystyka powszechnej samoobrony ludności.

Samoobrona powszechna, to termin z zakresu teorii wojskowości, określający oddolną formę obrony narodowej, polegającą na samorzutnym, trwałym lub doraźnym organizowaniu się ludności cywilnej w miejscu zamieszkania, dla przeciwstawienia się zagrożeniom życia, zdrowia, mienia i środowiska. Zagrożenia te mogą wynikać zarówno z działalności ludzkiej, jak i z przyczyn naturalnych.

Obowiązek samoobrony powszechnej obejmuje każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej. Szczegółowe uregulowania w tej materii znajdują się w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w artykule 85 (*Obowiązkiem obywatela polskiego jest obrona ojczyzny*), oraz w Ustawie o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 listopada 1967 r. (Dz.U. z 2017 r., poz. 1340).

Również państwo ma wobec obywateli szereg zobowiązań w zakresie promowania samoobrony powszechnej. Są one realizowane m.in. poprzez szkolenia z zakresu przysposobienia obronnego. Szefowie obrony cywilnej zobowiązani są do organizowania szkolenia ludności w zakresie powszechnej samoobrony.

Zobowiązania obywateli w ramach przygotowania do samoobrony

W ramach przygotowania do samoobrony osoby posiadające obywatelstwo polskie mogą być zobowiązane do:

1. przygotowania ochrony budynku lub lokalu mieszkalnego oraz mienia osobistego i indywidualnego;
2. zabezpieczenia własnych źródeł wody pitnej i środków spożywczych przed zanieczyszczeniem lub skażeniem;
3. utrzymywania i konserwacji posiadanego oraz przydzielonego sprzętu i środków ochrony;
4. utrzymywania i konserwacji domowych pomieszczeń ochronnych;
5. wykonywania innych przedsięwzięć mających na celu ochronę własnego życia, zdrowia i mienia oraz udzielania pomocy poszkodowanym.

Cele i zadania obrony cywilnej

Obrona Cywilna w Polsce stanowi system o sprecyzowanych zadaniach, strukturach i formach działania. Jest zespolona ze wszystkimi szczeblami administracji państwowej i samorządowej, podmiotami gospodarczymi (niezależnie od osobowości prawnej), organizacjami społecznymi oraz z całym społeczeństwem. Siłą obrony cywilnej jest jej powszechność, **oznacza to, że wszyscy obywatele naszego kraju** uczestniczą w ochronie grup ludzi, którzy znaleźli się w sytuacji zagrożenia.

Centralnym organem właściwym w sprawach obrony cywilnej jest **Szef Obrony Cywilnej Kraju**, którego na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji powołuje Prezes Rady Ministrów.

Terenowymi organami obrony cywilnej w administracji rządowej i samorządowej są wojewodowie, starostowie, wójtowie oraz burmistrzowie i prezydenci miast, jako szefowie obrony cywilnej województw, powiatów i gmin.

Zadania obrony cywilnej są realizowane w czasie pokoju i w czasie wojny.

Zadania obrony cywilnej w czasie pokoju

W okresie pokoju obrona cywilna współuczestniczy w ochronie ludności i środowiska naturalnego przed nagłymi i rozległymi zagrożeniami powstałymi w wyniku działania sił przyrody lub awarii obiektów technicznych, szczególnie przed tymi, które powodują skażenia toksycznymi środkami przemysłowymi, skażenia promieniotwórcze oraz katastrofalne pożary, zatopienia, huragany itp., organizuje system wczesnego ostrzegania i przygotowuje ludność do powszechnej samoobrony.

Zadania obrony cywilnej w czasie wojny

W razie wojny obrona cywilna ma na celu ochronę ludności, zakładów pracy, urządzeń użyteczności publicznej, dóbr kultury oraz ratowania poszkodowanych i udzielanie im pomocy.

Obowiązki i zadania ludności w przygotowaniu przedsięwzięć obrony cywilnej

1. Zapoznanie się z rodzajami alarmów, sposobami ich ogłaszania i odwoływania oraz z zasadami zachowania się po usłyszeniu poszczególnych sygnałów alarmowych.
2. Zapoznanie się z rozmieszczeniem najbliższych budowli ochronnych w miejscu pracy i zamieszkania.
3. Zaopatrzenie siebie i członków rodziny w indywidualne środki ochrony przed skażeniami.
4. Zaopatrzenie domowej apteczki w podstawowe leki i materiały opatrunkowe.
5. Opanowanie zasad i sposobów udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym.
6. Zgromadzenie i odpowiednie zabezpieczenie zapasów żywności i wody dla siebie i rodziny na czas utrzymywania się zagrożenia.
7. Przygotowanie mieszkania (budynku) pod względem ppoż., zaciemnienia i ochrony przed skażeniami.
8. Zabezpieczenie – na wsi budynków inwentarskich, zwierząt, płodów rolnych i pasz oraz wody pitnej dla ludzi i zwierząt.
9. Zapoznanie się z zasadami wykonywania prostych prac ratunkowych w rejonie porażenia.
10. Zabezpieczenie mienia, wyłączenie dopływu wody, prądu, gazu, spakowanie rzeczy osobistych, dokumentów, środków ochrony przed skażeniami oraz żywności, ściśle wykonywanie poleceń organizatorów ewakuacji w przypadku zarządzenia ewakuacji.

Charakterystyka stanów gotowości obronnej państwa

- 1. stan stałej gotowości obronnej państwa;**
- 2. stan gotowości obronnej państwa czasu kryzysu;**
- 3. stan gotowości obronnej państwa czasu wojny.**

Stan stałej gotowości obronnej państwa utrzymuje się w czasie pokoju, gdy nie stwierdza się istotnych zagrożeń zewnętrznego bezpieczeństwa państwa.

W stanie stałej gotowości obronnej państwa są realizowane zadania planistyczne, organizacyjne, szkoleniowe i kontrolne, mające na celu utrzymywanie w sprawności systemu obronnego państwa.

Stan gotowości obronnej państwa czasu kryzysu wprowadza się w razie zaistnienia zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa wymagającego uruchomienia wybranych elementów systemu obronnego lub realizacji zadań ustalonych dla tego stanu.

W stanie gotowości obronnej państwa czasu kryzysu są realizowane zadania zapewniające przygotowanie do przeciwdziałania zewnętrznym zagrożeniom bezpieczeństwa państwa oraz usuwania skutków ich wystąpienia.

Stan gotowości obronnej państwa czasu wojny wprowadza się w celu odparcia bezpośredniej zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub gdy z umów międzynarodowych wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji.

W stanie gotowości obronnej państwa czasu wojny realizuje się zadania umożliwiające przeprowadzenie powszechnej mobilizacji, wprowadzenie stanu wojennego oraz pełne rozwinięcie systemu obronnego państwa do odparcia agresji militarnej.

Rozporządzenie Rady Ministrów z 21 września 2004 r. w sprawie gotowości obronnej państwa (Dz.U.2004, nr 219,poz.2218).

Przygotowanie do samoobrony przed środkami masowego rażenia.

Sposoby postępowania w przypadku porażenia – bronią jądrową, chemiczną, biologiczną, klasyczną.

I. w rejonie skażonym promieniotwórczo

Bezpośrednio po wybuchu jądrowym, jako pierwsze do działania przystępują służby O.C. Osoby, które ukryły się w budowach ochronnych nie powinny wychodzić na otwartą przestrzeń, do czasu otrzymania zezwolenia po odwołaniu alarmu. W razie zniszczenia schronu powinny one zastosować posiadane środki ochrony dróg oddechowych np. chustki, szmaty, ubrania, starać się wydostać z rejonu porażenia i przejść do miejsca wskazanego przez oddziały O.C.

Pokonując skażony teren powinny, jednak zachować wszelkie środki ostrożności:

- nie pić wody,
- nie spożywać pokarmu,
- nie palić tytoniu,
- nie wzniecać kurzu,
- nie dotykać przedmiotów.

Pomocą, jaką ludność może okazać służbom O.C. może być: informacja o rozmieszczeniu ukryć, dojściach do zawalonych budowli ochronnych, pomoc w poszukiwaniach poszkodowanych, pomoc jednostkom pożarniczym, pomoc w odgruzowywaniu budowli i dróg oraz w obsłudze urządzeń do dezaktywacji.

II. w rejonie zastosowania broni chemicznej

Oznaką zastosowania bojowych środków chemicznych, jest zmieniony, wyczuwalny zapach, zależny od tego, jaki środek został zastosowany. W powietrzu mogą pojawić się również obłoki przypominające dym, mgłę lub rozprzestrzeniający się gaz. Czasami bardzo trudno jest stwierdzić zastosowanie broni chemicznej, gdyż niektóre środki są całkowicie niewidoczne i niewyczuwalne. Ujawniają dopiero swoje szkodliwe działanie.

Wszelkie działania w terenie skażonym bronią chemiczną, możliwe są tylko przy użyciu środków ochrony przed skażeniami. Należy dążyć do obejścia lub wyjścia z tego terenu.

Podczas działania w terenie skażonym trzeba;

- unikać wzniesania kurzu,
- nie wolno siedzieć, kłaść się, przyjmować pokarmów, pić ani palić.
- spożywać posiłki można tylko w specjalnie przygotowanych miejscach.

III. rejonie zastosowania broni biologicznej

Broń wykorzystująca chorobotwórcze bakterie, toksyny i wirusy do wywoływania epidemii chorób zakaźnych; do przenoszenia broni biologicznej mogą być używane np. pociski, bomby lotnicze, pojemniki z zakażonymi owadami.

Oznakami użycia tego właśnie rodzaju broni są „głuche” wybuchy bomb, krople cieczy i duże odłamki w miejscach wybuchu, pojawienie się większej ilości gryzoni, insektów, kleszczy lub organizmów wcześniej niespotykanych na danym terenie.

W celu ochrony ludzi przed zakażeniami:

- przeprowadza się szczepienia ochronne,
- bardzo ważne jest rygorystyczne przestrzeganie zasad higieny osobistej,
- po opuszczeniu terenu skażonego, należy przeprowadzić zabiegi sanitarne, dezynfekcję ubioru, obuwia i innych rzeczy,
- wszelkie rany i zadrapania należy zabezpieczyć przed drobnoustrojami,
- do czasu przeprowadzenia całkowitych zabiegów sanitarnych nie wolno jeść, pić i palić papierosów,
- wodę można pić tylko po wcześniejszym trzydziestominutowym przegotowaniu,
- w przypadku zaobserwowania zmian chorobowych należy niezwłocznie zgłosić się do lekarza.

W celu uniknięcia epidemii w miejscach skażenia powinniśmy użyć maski przeciwgazowej typu wojskowego lub cywilnego.

IV. w rejonie wydostania się toksycznych środków przemysłowych

W przypadku wystąpienia skażenia należy zachowywać się spokojnie, przeciwdziałać panice i stosować się do zarządzeń porządkowych.

Osoby przebywające w terenie otwartym winny:

- zwrócić uwagę na kierunek wiatru (obserwować unoszące się dymy, pary)
- opuścić zagrożony rejon
- udać się do najbliższych budynków mieszkalnych lub użyteczności publicznej

Osoby przebywające w pomieszczeniach, znajdujących się w rejonie zagrożenia winny:

- włączyć odbiornik radiowy lub telewizyjny na jedno z pasm lokalnych, zastosować się do przekazywanych komunikatów i poleceń
- pozostać w pomieszczeniach, zamknąć i uszczelnić mokrym papierem lub szmatami drzwi, okna, otwory wentylacyjne,
- pozostawać w miarę możliwości w pomieszczeniach środkowych
- użyć masek przeciwgazowych (w przypadku ich posiadania)
- nie opuszczać pomieszczeń uszczelnionych do chwili odwołania alarmu
- powstrzymać się od spożywania posiłków, palenia tytoniu oraz prac wymagających wysiłku (wymagających dużego zapotrzebowania na tlen)
- wyłączyć wszystkie urządzenia elektryczne (oprócz radia i telewizora)
- wygasić wszystkie płomienie
- chronić drogi oddechowe poprzez stosowanie zwilżonej w wodzie lub wodnym roztworze sody oczyszczonej chusteczki, tampon z gazy, ręcznik, itp.

V. w rejonie porażenia bronią klasyczną należy:

- uważać na niewypały i miny
- w razie wykrycia niewypałów, itp. powiadomić jednostkę policji i władze lokalne.

Sposoby postępowania w przypadku znalezienia niewybuchu.

W przypadku natrafienia w ziemi na przedmioty niewiadomego pochodzenia – metalowe, zardzewiałe, przypominające swoim wyglądem niewypały lub pociski, rakiety, głowice czy naboje różnych kalibrów należy zachować szczególną ostrożność.

- Niewybuch to środek niewiadomego pochodzenia, uszkodzony lub przeterminowany, pozbawiony właściwego nadzoru i kontroli, zawierający materiał wybuchowy o charakterze kruszącym lub analogicznym. Jego wybuch ma charakter detonacji.
- Niewypał to środek zawierający ładunek miotający, który nie wypalił mimo stworzenia odpowiednich warunków do tego procesu. Jego wybuch ma charakter deflagracji.
- Materiał wybuchowy stosowany w technice wojskowej jest w praktyce całkowicie odporny na działanie wszelkiego rodzaju warunków atmosferycznych i niezależnie od daty produkcji zachowuje swe właściwości wybuchowe.

Działania po znalezieniu niewypału, niewybuchu i innego podejrzanego przedmiotu:

1. znalezisku należy poinformować jednostkę policji oraz lokalne władze administracyjne, w przypadku prowadzenia prac budowlanych również inspektora nadzoru inwestorskiego.

W zgłoszeniu należy:

- precyzyjnie określić miejsce znalezienia niewypału lub niewybuchu
 - opisać, co zostało znalezione: wygląd, gabaryty, ilość
 - podać numer telefonu kontaktowego (adres kontaktowy) osoby informującej o znalezisku.
2. Teren wokół podejrzanego przedmiotu trzeba wygrodzić barierami wolnostojącymi, bez konieczności wbijania ich elementów do gruntu.
 3. Bariery należy oznaczyć tablicami informującymi o zagrożeniu życia.
 4. Do czasu przybycia służb mundurowych, tj. policji lub jednostki saperkiej trzeba wyznaczyć osoby odpowiedzialne za pilnowanie rejonu, w którym znaleziono podejrzaną przedmiot.
 5. Z rejonu zagrożenia należy usunąć osoby postronne.
 6. Po przybyciu służb mundurowych należy podporządkować się ich rozkazom i zaleceniom.

Zabrania się:

1. Podejmowania jakichkolwiek prac wykonywanych ręcznie i przy użyciu sprzętu zmechanizowanego w wyznaczonej bezpośredniej strefie zagrożenia oraz w obrębie strefy, w której istnieje możliwość odnalezienia kolejnych niewypałów i niewybuchów.
2. Podejmowania prób dalszego odkopywania czy odstawiania podejrzanych przedmiotów.
3. Dotykania, przesuwania, podnoszenia lub przenoszenia podejrzanych przedmiotów.
4. Wchodzenia w ogrodzoną i oznaczoną strefę zagrożenia.

PRZYGOTOWANIE MIESZKANIA (POKOJU, PIWNICY) DO OCHRONY PRZED SKAŻENIAMI I ZAKAŻENIAMI

Z uwagi na fakt, iż na terenie gminy nie istnieją schrony i typowe ukrycia należy odpowiednio przygotować mieszkania, a w szczególności posiadane piwnice.

Każda rodzina powinna mieć tak przygotowaną piwnicę, pokój lub mieszkanie, aby stanowić one mogły ochronę przed oddziaływaniem na organizm ludzki opadu substancji promieniotwórczych, środków trujących niebezpiecznych dla zdrowia środków biologicznych.

Przystosowując mieszkanie (piwnicę, pokój) należy mieć na uwadze to, że jego podstawową cechą powinna być hermetyczność (szczelność) i możliwość zapewnienia w miarę potrzeby najprostszej wentylacji.

Należy wykonać następujące prace:

- uszczelnić wszelkie przegrody wewnętrzne, zamknięcia drzwi i okien oraz otwory, przez które przeprowadzono rury lub kable,
- wzmocnić stropy poprzez podparcie belkami (drewnianymi, żelbetonowymi lub stalowymi),
- ukrycie standardowe powinno być wyposażone w urządzenia filtrowentylacyjne i szczelne drzwi,
- obsypać warstwą ziemi lub obłożyć workami z piaskiem ściany pomieszczeń znajdujących się częściowo poniżej poziomu gruntu,
- zabezpieczyć instalację wentylacyjną,
- zapoznać wszystkich z rozmieszczeniem zaworów odcinających dopływ mediów (prądu, gazu, wody oleju opalowego),
- dbać o drożność ciągów komunikacyjnych (klatek schodowych, korytarzy),
- nie zamykać na klucz drzwi wewnętrznych,
- zgromadzić odpowiednie zapasy żywności, wody i innych niezbędnych środków (indywidualne środki ochrony, latarki, świece, lampy naftowe, radioodbiornik, środki czystości, odzież, leki, środki opatrunkowe, podręczne narzędzia).

Do zbiorowej ochrony ludności przystosowane są niektóre budowle komunikacyjne, przede wszystkim podziemne garaże, tunele, podziemne przejścia dla pieszych i tunele metra.

PRZYGOTOWANIE BUDYNKÓW GOSPODARCZYCH DO OCHRONY PRZED SKAŻENIAMI I ZAKAŻENIAMI

Przedsięwzięcie to polega na zwiększeniu walorów wytrzymałościowych oraz właściwości ochronnych stodoł, spichlerzy, komórek, obór i chlewni z bydłem i trzodą przede wszystkim przez ich uszczelnienie i uniemożliwienie przedostawania się środków skażenia i zakażenia do wnętrza. W okresie zagrożenia - na wezwanie obrony cywilnej w budynkach gospodarczych, w miarę potrzeb, należy:

- uszczelnić sufit warstwą z gliny, cementu lub wapna (2 wiadra wapna gaszonego, wiadro wody, 2 kg soli kuchennej) oraz zasypać piaskiem lub żwirem, część okien zamurować cegłami lub obić deskami z obu stron i wypełnić ziemią (torfem, trocinami), a pozostałe zaopatrzyć w izolacyjne okiennice lub zasłonić mocnym przezroczystym plastykiem,
 - pozatykać gliną, pakułami szpary w konstrukcjach drewnianych,
 - uszczelnić futryny i drzwi, od strony wewnętrznej zawiesić zasłonę z materiału, aby szczelnie przylegała do ram drzwi,
 - zasłonić przewody (otwory) wentylacyjne workami z trocinami, sianem itp.
 - obsypać z zewnątrz ziemią ściany drewniane do wysokości okien albo w odległości 50 – 60 cm od ściany postawić ściankę z desek lub plecionkę z wikliny i przestrzeń między nimi zasypać ziemią. Nawet w pomieszczeniach niehermetycznych można zapewnić kilkugodzinną ochronę przed przenikaniem do wnętrza niektórych środków trujących, jeżeli zamknięte okna i drzwi zasłonimy od wewnątrz brezentem, tkaniną workową lub inną tkaniną zamoczoną w wodnym roztworze sody.

Aby zapewnić zwierzętom bezpieczeństwo, należy także:

- przygotować wystarczający na 14 dni zapas wody i paszy zabezpieczonej przed skażeniem,
- wietrzyć uszczelnione obory (chlewnie): w lecie przy temperaturze do 20 stopni nie później niż po 34 godzinach, w zimie przy temperaturze -20 stopni do -25 stopni po 34 do 90 godzin (dokładne informacje poda służba weterynaryjna),
- zapewnić budynkom gospodarczym ochronę przed pożarem (pas przeciwpożarowy, sprzęt ppoż. itp.

SPOSOBY ZABEZPIECZENIA ŻYWNOŚCI

Gwarancją izolacji żywności od środowiska zewnętrznego jest zastosowanie właściwych opakowań. Opakowania ochronne mogą być następujące:

- pyłoszczelne z materiałów twardych. Mogą to być puszki metalowe hermetyczne, które można dokładnie i szybko zmyć lub odkazić. Opakowania szklane - słoje i butelki nieprzepuszczające pary wodnej i gazu, umożliwiające przeprowadzenie ich sterylizacji. Opakowania drewniane (sklejka, płyta pilśniowa) - skrzynki wyłożone pergaminem lub kilkoma warstwami papieru pakowego, a także beczki drewniane,

hermetyczne beczki metalowe i z tworzyw sztucznych, zabezpieczające w należyty sposób żywność przed działaniem środków promieniotwórczych, chemicznych i biologicznych,

- pyłoszczelne z tworzyw miękkich - hermetyczne opakowania (worki, woreczki, torby itp.) z folii powlekanych, metalowych, tworzyw plastycznych i innych,
- pyłoszczelne papierowe, wielowarstwowe z wkładką parafinową lub z tworzyw sztucznych. Jeśli są umieszczone w pojemnikach zbiorczych, to w zasadzie spełniają swoje zadanie. W warunkach domowych bardzo dobrym opakowaniem zbiorczym jest lodówka. Hermetyczność lodówki można zwiększyć za pomocą dodatkowych zasłon z folii lub ceraty na każdej półce. Można też do tego celu przystosować szafkę, kredens itp. lub szczelną piwnicę.

Wyjątkowo trwałego i hermetycznego opakowania wymagają takie produkty, jak: sól, cukier, kasza, mąka, przetwory owocowe i wszystkie produkty płynne, miękkie itp., gdyż w razie skażenia nie ma możliwości ich odkażenia.

SPOSOBY ZABEZPIECZENIA WODY

Sieć wodociągową zabezpiecza się przez odcięcie poboru wody na okres niebezpiecznego skażenia w miejscu jej czerpania. Ponowny jej pobór nastąpi po ustąpieniu niebezpiecznego skażenia.

W związku z powyższym należy:

- przygotować indywidualne zapasy wody nie skażonej,
- zabezpieczyć indywidualne studnie kopane (szybowe) oraz ujęcia domowych studni wierconych (głębinowych, artezyjskich).
- wodę do celów konsumpcyjnych należy przechowywać w szczelnie zamkniętych szklanych, metalowych lub plastikowych pojemnikach np. w butelkach, słojach, bańkach itp.

ZABEZPIECZENIE STUDNI

Studnie kopane (z kołowrotem) zabezpiecza się przez:

- wykonanie obudowy w postaci budki obitej papą lub blachą,
- uszczelnienie wierzchniej części cembrowiny,
- wykonanie w promieniu 1,5-2 m wokół studni utwardzonej powierzchni z cegieł, cementu lub asfaltu z niewielkim spadkiem na zewnątrz. Zamiast cementu można ułożyć 50cm warstwę gliny, a na niej 10-15 cm warstwę żwiru i piasku.

W studni kopanej (z ręczną pompą) należy dodatkowo uszczelnić właz i przejście rury przez pokrywę studni sznurem smołowanym lub lepikiem, a pompę osłonić kapturem z materiału izolującego.

Najprostszym sposobem zabezpieczenia studni abisyński jest okrycie całej pompy workiem uszytym z materiału wodoszczelnego (ceraty, brezentu, plastyku). Kilkumetrowa warstwa ziemi ochroni płytkie wody podziemne przed skażeniami.

SPOSOBY ZABEZPIECZENIA PŁODÓW ROLNYCH I PASZ

Uprawy polowe w zasadzie będą pozostawione samoczynnemu odkażaniu. Skutki skażeń łagodzone będą odpowiednimi przedsięwzięciami agrotechnicznymi. W uprawach warzywnych należy wykorzystać do ochrony roślin tunele i przykrycia foliowe. Główny wysiłek należy skierować na ochronę przed skażeniami płodów rolnych i pasz już zebranych. Ziarno i pasze treściwe należy z zasady przechowywać w zamkniętych i uszczelnionych pomieszczeniach. Na okres opadania pyłu promieniotwórczego zamyka się także wentylację. Zboża i siano w stogach i stertach powinny być przykryte np. słomą nie przeznaczoną na paszę, wikliną, brezentem, folią. Wokół stogów wykopuje się rowki odpływowe. Rośliny okopowe oraz niektóre warzywa przechowuje się w kopcach przykrytych warstwą słomy i suchej ziemi (podobnie jak na okres zimowy). Najlepiej jednak przechowywać je w piwnicach. Kiszonka znajdująca się w silosach zamkniętych nie wymaga dodatkowego zabezpieczenia. Silosy odkryte należy uszczelnić. Dobrze chronią doły wyłożone folią i szczelnie przykryte.

ZASADY POSTĘPOWANIA:

I. w rejonie skażonym promieniotwórczo

Bezpośrednio po wybuchu jądrowym, jako pierwsze do działania przystępują służby O.C. Osoby, które ukryły się w budowach ochronnych nie powinny wychodzić na otwartą przestrzeń, do czasu otrzymania zezwolenia po odwołaniu alarmu. W razie zniszczenia schronu powinny one zastosować posiadane środki ochrony dróg oddechowych np. chustki, szmaty, ubrania, starać się wydostać z rejonu porażenia i przejść do miejsca wskazanego przez oddziały O.C.

Pokonując skażony teren powinny, jednak zachować wszelkie środki ostrożności:

- nie pić wody,
- nie spożywać pokarmu,
- nie palić tytoniu,
- nie wzniecać kurzu,
- nie dotykać przedmiotów.

Pomocą, jaką ludność może okazać służbom O.C. może być: informacja o rozmieszczeniu ukryć, dojściach do zawalonych budowli ochronnych, pomoc w poszukiwaniach poszkodowanych, pomoc jednostkom pożarniczym, pomoc w odgruzowywaniu budowli i dróg oraz w obsłudze urządzeń do dezaktywacji.

II. w rejonie zastosowania broni chemicznej

Oznaką zastosowania bojowych środków chemicznych, jest zmieniony, wyczuwalny zapach, zależny od tego, jaki środek został zastosowany. W powietrzu mogą pojawić się również obłoki przypominające dym, mgłę lub rozprzestrzeniający się gaz. Czasami bardzo trudno jest stwierdzić zastosowanie broni chemicznej, gdyż niektóre środki są całkowicie niewidoczne i niewyczuwalne. Ujawniają dopiero swoje szkodliwe działanie.

Wszelkie działania w terenie skażonym bronią chemiczną, możliwe są tylko przy użyciu środków ochrony przed skażeniami. Należy dążyć do obejścia lub wyjścia z tego terenu.

Podczas działania w terenie skażonym trzeba;

- unikać wzniesienia kurzu,
- nie wolno siedzieć, kłaść się, przyjmować pokarmów, pić ani palić.

- spożywać posiłki można tylko w specjalnie przygotowanych miejscach.

III. rejonie zastosowania broni biologicznej

Broń wykorzystująca chorobotwórcze bakterie, toksyny i wirusy do wywoływania epidemii chorób zakaźnych; do przenoszenia broni biologicznej mogą być używane np. pociski, bomby lotnicze, pojemniki z zakażonymi owadami.

Oznakami użycia tego właśnie rodzaju broni są „głuche” wybuchy bomb, krople cieczy i duże odłamki w miejscach wybuchu, pojawienie się większej ilości gryzoni, insektów, kleszczy lub organizmów wcześniej niespotykanych na danym terenie.

W celu ochrony ludzi przed zakażeniami:

- przeprowadza się szczepienia ochronne,
- bardzo ważne jest rygorystyczne przestrzeganie zasad higieny osobistej,
- po opuszczeniu terenu skażonego, należy przeprowadzić zabiegi sanitarne, dezynfekcję ubioru, obuwia i innych rzeczy,
- wszelkie rany i zadrapania należy zabezpieczyć przed drobnoustrojami,
- do czasu przeprowadzenia całkowitych zabiegów sanitarnych nie wolno jeść, pić i palić papierosów,
- wodę można pić tylko po wcześniejszym trzydziestominutowym przegotowaniu,
- w przypadku zaobserwowania zmian chorobowych należy niezwłocznie zgłosić się do lekarza.

W celu uniknięcia epidemii w miejscach skażenia powinniśmy użyć maski przeciwgazowej typu wojskowego lub cywilnego.

IV. w rejonie wydostania się toksycznych środków przemysłowych

W przypadku wystąpienia skażenia należy zachowywać się spokojnie, przeciwdziałać panice i stosować się do zarządzeń porządkowych.

Osoby przebywające w terenie otwartym winny:

- zwrócić uwagę na kierunek wiatru (obserwować unoszące się dymy, pary)
- opuścić zagrożony rejon
- udać się do najbliższych budynków mieszkalnych lub użyteczności publicznej

Osoby przebywające w pomieszczeniach, znajdujących się w rejonie zagrożenia winny:

- włączyć odbiornik radiowy lub telewizyjny na jedno z pasm lokalnych, zastosować się do przekazywanych komunikatów i poleceń
- pozostać w pomieszczeniach, zamknąć i uszczelnić mokrym papierem lub szmatami drzwi, okna, otwory wentylacyjne,
- pozostawać w miarę możliwości w pomieszczeniach środkowych
- użyć masek przeciwgazowych (w przypadku ich posiadania)
- nie opuszczać pomieszczeń uszczelnionych do chwili odwołania alarmu
- powstrzymać się od spożywania posiłków, palenia tytoniu oraz prac wymagających wysiłku (wymagających dużego zapotrzebowania na tlen)
- wyłączyć wszystkie urządzenia elektryczne (oprócz radia i telewizora)
- wygasić wszystkie płomienie

- chronić drogi oddechowe poprzez stosowanie zwilżonej w wodzie lub wodnym roztworze sody oczyszczonej chusteczkę, tampon z gazy, ręcznik, itp.

V.w rejonie porażenia bronią klasyczną należy:

- uważać na niewypały i miny
- w razie wykrycia niewypałów, itp. powiadomić służby obrony cywilnej

Awaria sieci wodociągowej – brak wody

W razie uszkodzenia lub wyłączenia dopływu wody, dostawy będą odbywać się beczkownikami. Czerpiąc wodę ze studni, wodociągu lub innego źródła należy upewnić się, że nie zawiera ona substancji trujących. Wodę należy nabierać do zamykanych naczyń lub wiader z pokrywą i kranem.

Brak elektryczności

W przypadku braku elektryczności należy:

- nie otwierać bez potrzeby zamrażarki,
- w pierwszej kolejności zużywać produkty szybko psujące się
- przygotować oświetlenie zastępcze

Brak ogrzewania

W razie dłuższej awarii systemu grzewczego należy:

- korzystać tylko z jednego pomieszczenia
- zamknąć drzwi do zimnych pomieszczeń
- uszczelnić i ocieplić okna
- ubierać się wielowarstwowo